

§ 1. ПОЛЬСЬКИЙ АЛФАВИТ. ALFABET POLSKI

A a	ą	B b	C c	Ć ć	D d	E e	ę
F f	G g	H h	I i	J j	K k	L l	Ł ł
M m	N n	ń	O o	Ó ó	P p	R r	S s
Ś ś	T t	U u	W w	Y y	Z z	Ż ż	Ź ź

1.

Przeczytaj.

Mama, kasa, ona, oko, kosa, kto, mak, okno, nos, nam, my, tato, nowe, Ewa, mapa, dom, brat, Adam, epoka, apteka, sowa, notes, poetka, obraz, kreda, krok, baran, metro, zdrowa, rok, praca, wrona, teraz, taca, zegar, noga, ogon, kogut, gra, powaga, usta, pusty, nauka, stary, gazety, syn, hymn, bohater, herbata, kino, Irena, iskra, sufit, ryba, drugi, nazwisko, cyrk, minuta, jutro, pracujemy, jest, jasny, las, telefon, kolega, klasa, sala, polski, wielki, film, lampa, list, lato.

2.

Przeczytaj.

Kto to? To tata Agaty. Agata ma psa. To Romek. Romek ma kotka. Tam lata motylek. Jan ma balon. Balon jest lekki. Ulka ma brata. Wagon ma okna. To dom. A to sklep. Sklep jest obok domu. Ta droga jest daleko. Ta ulica jest blisko. To jest wielki dom. Tu apteka. To nowa gazeta. Co to? To nowa budowa. Tam muzeum. To trudna robota. To student. A to studentka. Ona jest dobra.

3.

Przeczytaj.

Ł ł: Łopata, słaby, masło, Wisła, młyn, długi, złoto, tłum, mały, ładny, łapa, łąza, łusy, kółdra, małpa, słoma, ławka, stoły, nagły, koło, głowa, długopis.

4.

Przeczytaj.

Ó ó: Góra, bób, naród, ogród, róg, pióro, krówka, król, królik, ósemka, kółko, miód, mówi, córka, ołówek, krótki, stół, wróbel, wózek, jaskółka, sposób, który.

5.

Przeczytaj.

Król Karol kupił królowej Karolinie korale koloru koralowego.
Stół z powyłamywanymi nogami.

Усередині слова			У кінці слова	
<i>перед</i>	ą	ę	ą	ę
b, p	з призвуком [ом] kapiel, skarpu	з призвуком [ем] tępy, dęby	з повним носовим звучанням chodzą, robią, toba	втрачається носовий призвук, чуємо чистий [е] chodzę, imię, piszę
d, t, dz, c, dź, cz	з призвуком [он] mądry, pieniądze	з призвуком [ен] będę, piętnaście		
dź, ć, g, k	з призвуком [он'] bądź, rosnąć, ręka	з призвуком [ен'] będzie, sędzia		

Согласные могут быть как твердыми, так и мягкими:

- b/b': burak — biuro
- p/p': pusty — pióro
- m/m': myśl — miły
- n/n': nazwisko — niezły
- w/w': wafle — wiatr
- f/f': fotel — potrafić
- k/k': kartka — niskie
- g/g': grypa — drogi
- ch (h)/ch' (h') : chata, hak — Chiny, historia

Буквы t, d, r перед i в заимствованных словах имеют смягченное звучание, но похожее на j.

(tiara [tjara], radio [radjo], Maria [marja]).

В польском языке нет мягких звуков [сь], [зь], [ць], [дзь], [ть], [дь], в отличие от русского и украинского языков.

ś – si	[шь]	śliwa, ślimak, środa — siano, siedem, książka
ć – ci	[чь]	ćma, robić, być — cichy, życie, ciocia
ź – zi	[жь]	paź, źle, źródło — zima, ziarno, zielony

sz [ш]	cz [ч]	szcz [шч]	ch [x]	dz[дз]	dź[дж]	dź [джь] dzi
szafa sześć szkoła zeszyt	czas kaczka czysty czytać	deszcz jeszcze szczotka szczerzy	mucha ucho chleb chłopak	dzwon chodzą dzwonić	dżem dżungla dżdżownica	dźwięk dźwig dziewczyna dziad

rz		
[ж] в начале слова, в окружении гласных, после звонких b, d, g,		[ш] после глухих k, p, t, ch
rzeka burza rzadko korzeń	brzeg drzewo grzyb wrzask	przerwa trzy krzyk chrzan

ja	[ja]	jabłko, jaśmin,
jo	[jo]	jaskinia
jó	[jy]	jodła, jod, Jolanta
ju	[jy]	Józef, Józio
je	[je]	Jurek, jutro, już
ji	[ji]	jeź, jeszcze, jeść Francji, akacji, poezji

Не бывает словосочетаний jy!

А так же не бывает ly, hi!

6.

Przeczytaj.

ą/ę: Gąska, są, mną, tobą, ją, gęsty, język, mięso, językowy, męski, wąski, piętro, trąba, bąk, kąkol, kąsa, imię, kąt, wąs, błąd, pamiątka, gołąb, wygląd. Mama ma mleko i mąkę. Ma wodę mineralną i mięso. Ona ma piękne imię. Ewa ma lalkę Alkę. Bąk lata i kąsa. Liski mają domki. To moja pamiątka.

7.

Przeczytaj.

ż: Leży, też, łyżka, każdy, żart, krążek, nóż, żona, dużo, pożar, jeź, mąż, wąż, strażak, różowy, żakiet.

8.

Przeczytaj.

ś-si/ć-ci/ż-zi/ń-ni: Siedem, świerk, śmigłowiec, siarka, siano, siódemka, jesienny, ćma, ciasny, ćwierć, ciastka, cienki, ciotka, ciemny, wiśnia, wiśniowy, cień, brać, bracia, koński, niebieski, słońce, ukraiński, Ukrainiec.

9.

Przeczytaj.

rz: Brzeg, brzydki, grzebień, krzaki, krzyż, okrzyk, potrzebuje, drzewo, krzesło, grzmot, krzywy, pokrzywa, grzbiet, chrzan, przyjaźń, drzewka, drzemka, wrzątek, korzyść, Murzyn, korytarz, rzodkiewka, burza, zwierzę, kalendarz, rzeka, wierzba, rzemiosło.

10.

Przeczytaj.

sz/cz/ch: Ja idę do szkoły. Ona jest jeszcze mała. Czesław uczy się dobrze. Czy ty znasz język czeski? Jeszcze pada deszcz, czy masz płaszcz? Szkoda, że nie ma szczawu. W Szczecinie pada deszcz, a w Bydgoszczy już nie. Czesia szuka swojego szlafroku, a on jest w szafie. Czy ten człowiek jest szczerzy, czy oszukuje? Jestem bardzo szczęśliwa! Czyja to szczotka? Czy lubisz barszcz ze szczypiorkiem? Chleb jest smaczny. Mucha lata nad uchem. Chcesz ciastko czy herbatnik? To lato było chłodne, ale suche.

11.

Przeczytaj.

dź/dż-dzi: Dziadek Janek dzwoni i mówi: "Dzień dobry". Dzieci lubią słodki dżem. Dżdżownica mieszka pod drzewem. Dzisiaj jest Dzień Dziecka. W dżungli mieszka dużo dzikusów. Dzieciół ma długi dziób. Poniedziałek to dzień powszedni, a niedziela to dzień świąteczny. Chodź tutaj! Idźcie szybciej! Jedź powoli.

— Cześć! Jak się masz? — Dziękuję. Znakomicie.

— A ty? — W porządku!

— Hej! Co słychać? — Wszystko w porządku. Co u ciebie? — Nic nowego.

dzień dobry witaj (witajcie) cześć, hej do widzenia do zobaczenia do jutra pa	jak się masz? jak się pan(i) ma? jak leci? co u ciebie (pana, pani)? co słychać?	bardzo dobrze fajnie, świetnie tak sobie źle, okropnie, fatalnie wszystko w porządku nic nowego po staremu	dziękuję proszę przepraszam
--	---	--	-----------------------------------

Przeczytaj łamańce językowe.

- 1) Cesarz czesał cesarzową.
- 2) Czarna krowa w kropki bordo żarła trawę kręcąc mordą.
A jej córka ryżo-raba zdarła rogiem korę z graba.
- 3) Czy się Czesi cieszą, gdy się Czesio czesze?
- 4) Czy tata czyta cytaty z Tacyta?
- 5) Drabina z powyłamywanymi szczeblami.
- 6) Jerzy nie wierzy, że na wieży jest dużo jeży.
- 7) Pchła pchłę pchała, pchła płakała.
- 8) Płynął buk przez Bug. Dałby Bóg, żeby buk przepłynął przez Bug.
- 9) Pojedziemy na Pomorze, może ono nam pomoże.
Jak Pomorze nie pomoże, to pomoże może morze.
A jak morze nie pomoże, to pomoże może Gdańsk.
- 10) Proszę pani, nasza pani prosi panią, aby pani naszej pani pożyczyła rondla, bo nasza pani jest taka flądra, że nie ma nawet własnego rondla.
- 11) Przeleciały trzy pstre przepiórzyce przez trzy pstre kamienice.
- 12) Pstry pstrąg drgnął trwożliwie pod lustrem wody.
- 13) Siedziała małpa na płocie i żarła łakocie.
- 14) W czasie suszy szosa sucha.
- 15) W Szczepieszynie chrząszcz brzmi w trzcinie.

zia-	ziarno	buzia	Zuzia	Kazia
zio-	ziola	koziół	jezioro	Józio
zie-	ziemia	ziewa	zielony	przywiezie
ziu-	Ziuta	ziółko	bliziutko	Kaziu!
zi-	zima	zimno	grozi	Kazimierz
-ź-	źle	późno	groźba	przyjaźń
sia-	siano	siatka	Zosia	prosiak
sio-	siostra	siodło	osioł	jesiotr
sie-	siedem	osiem	jesień	Sienkiewicz
siu-	siódmy	Jasiu!	Kasiu!	Marysiu!
si-	silny	prosi	posiłek	sito
-ś-	Jaś	środa	głośno	śniadanie

1. Już jest zima. Wczoraj padał śnieg i było bardzo zimno. 2. Moja młodsza siostra Kasia jest w siódmej klasie. Katarzyna — to dobra uczennica. 3. Polskiego pisarza Henryka Sienkiewicza zna cały świat, to laureat nagrody Nobla. 4. Wczoraj byłam w Łazienkach. Jest to znany park w centrum Warszawy. Ładna jest tu złota polska jesień! 5. Ile jest osób w waszej grupie, siedem czy osiem? — Było osiem, ale teraz już jest siedem. 6. Kazimierz czyta dobrze: głośno i wyraźnie. Ja czytam jeszcze źle. 7. Moja koleżanka Małgosia jest bardzo ładna, ma jasne włosy i duże zielone oczy. 8. Czy znasz lekarza Zielińskiego? — Nie, znam jego syna Krzysia, był w naszej klasie.

<i>cia-</i>	ciasno	ciastko	ściana	babcia
<i>cio-</i>	ciocia	cios	ciosak	sześcioro
<i>cie-</i>	ciepło	życie	ojciec	ciekawy
<i>ciu-</i>	ciuchy	ciuchcia	kciuk	kościół
<i>ci-</i>	cisza	cicho	trzeci	przecinek
<i>-ć-</i>	ćma	gość	być	ćwierć

czy — ci	zasilacz — zasilać	gracz — grać
bicz — bić	odtworacz — odtwarzać	miecz — mieć
leczy — leci	słuchacz — słuchać	badacz — badać

1. «Być» — to czasownik, «mieć», «mieszkać», «znać», «czytać» — to też czasowniki. 2. Ten pokój jest niestety bardzo ciasny, ale za to tu jest ciepło. 3. Kim jest ojciec Marcina? — Pan Cimoszewicz jest nauczycielem w gimnazjum. 4. Jego ciocia całe życie mieszka w Ciechocinku. 5. Nasza babcia już trzeci rok mieszka w Szczecinie. Jej dom jest w cichym i zielonym miejscu. 6. W domu trzeba dużo ćwiczyć, zawsze czytam trzy czy cztery ćwiczenia fonetyczne.

<i>dzia-</i>	dziadek	Jadzia	wydział	poniedziałek
<i>dzio-</i>	dziadzio	Włodzio	zadziorny	rozwiedziona
<i>dzie-</i>	dzień	dziecko	gdzie	niedziela
<i>dziu-</i>	dziura	dziób	dziupla	Jadziu!
<i>dzi-</i>	dziś	godzina	chodzi	goździk
<i>-dź-</i>	dźwig	Łódź	gwóźdź	niedźwiedź

1. Dzień dobry, pani Jadziu! Dzisiaj jest bardzo ładny dzień, prawda? Jest już październik, ale jeszcze jest ciepło. Czy dziś jest niedziela? Nie, niedziela była wczoraj, dziś jest poniedziałek. Gdzie jest dziadek? On jest w ogrodzie. A ciocia? Ona jest teraz w kościele.

2. Moja rodzina jest duża: dziadek, babcia, ojciec, mama, moja starsza siostra i ja. Mieszka też z nami mały piesek, jest jeszcze szczeniakiem. Mieszkamy w Łodzi. Mój tatuś jest dziennikarzem, pracuje w gazecie. Mamusia leczy dzieci. Siostra Jadzia — to już dorosła dziewczyna, chodzi do siódmej klasy. Ja też nie jestem już dzieckiem — jestem w trzeciej.

są	dają	wąski	wąwóz
ją	mają	sąsiad	wstążka
chcą	maż	brązowy	prążki
idą	zakąska	związek	gąszcz
piszą	gałąź	dążyć	książka
węch	potężny	imię	mężatka
męski	zwycięstwo	trochę	zameżna
gęś	ciężki	piszę	mężczyzna
wieź	tęsknić	proszę	szczęście
część	językowy	książę	szczęśliwy
mięso	często	uczę się	język

Упражнение



Прочитайте. Следите за правильным произношением носовых гласных.

1. Przepraszam, jak się nazywa ta ulica? — To ulica Śląska. 2. Jakie masz gęste rzęsy! 3. Kiedy zaczyna się lekcja?¹ 4. Lektorka wita i żegna się z nami po polsku. 5. Uczę się języka polskiego. Już trochę umiem mówić. Jak każdy język obcy, jest trudny. Często piszę ćwiczenia, czytam i tłumaczę. Dziś trzeba przetłumaczyć pierwszą część tekstu z gazety. 6. Spotykam się z ładną dziewczyną, ma na imię Wiktoria, nazywa się Michalska. 7. Ten aktor jest przystojnym mężczyzną. 8. Bardzo tęsknię za mężem, kiedy wyjeżdża w delegację. 9. Czy pani jest mężatką? — Tak, mam męża i dwoje dzieci, jestem szczęśliwą kobietą. 10. Jaka ciężka jest ta torba! Co tu masz? — Książki.

krag	tęgi	mąka	męka
okrągły	Węgry	łaka	ręka
pociąg	księgowy	rozłaka	dźwięk
osiagać	sięgać	pająk	piękny
posag	potęga	jąkać się	dziękuję
łączyć	wyłącznie	podręcznik	jęczy
pączek	gorączka	miesięczny	jęczmień
rączka	połączenie	ręczny	zaręczyny
saczyć	rozłączyć	zmęczony	ręcznik
dąb	dęby	kapać się	zastępca
zab	zęby	wstąpić	następny
gąbka	głęboki	stapać	postęp
gołabek	bęben	skąpy	tępy

prąd	prędko	początek	chętnie
błąd	błędy	piątek	piętro
rząd	wędka	dziesiąty	zajęty
porządek	kolęda	wątpić	pamiętać
skąd	tędy	wyjątek	święto
pieniądze	pieniędzy	miesiąc	więcej
Grudziądz	spędzać	tysiąc	skręcać
ksiądz	księdza	zając	ręce
mosiądz	między	brzdąc	więc
sądzić	sędzia	przyjąć	pięć
rządzić	wszędzie	zająć	zajęcie
bądź	będzie	wziąć	pamięć
zabłądzi	łabędź	kącić	zdjęcie
przyjął —	przyjęli	minął —	minęła
objął —	objęli	zginął —	zginęła
zaczął —	zaczęli	wziął —	wzięła
podjął —	podjęli	zdjął —	zdjęła
utonął —	utonęli	płynął —	płynęła

Упражнение



Прочитайте. Помните о влиянии последующего согласного на произношение «a», «ę».

1. Zaczął pracę przed świętami, dziewiątego grudnia. Minał miesiąc, ale nic nie zrobił. 2. Przewodniczącego naszej delegacji przyjął zastępcą sekretarza generalnego. 3. Jutro z Węgier na lotnisko Okęcie przybędzie delegacja rządowa. 4. W rozmowie przy «okrągłym stole» wziął udział zastępcą szefa. 5. Skąd masz pieniądze? — Dała do piątku sąsiadka z piątego piętra. 6. W następnym miesiącu będę bardzo zajęty, mam dużo spraw w Urzędzie Celnym. 7. W Nowym Sączu rozpoczęła się konferencja międzynarodowa, poświęcona problemom postępu naukowo-technicznego i osiągnięciom w tej dziedzinie. 8. Wszędzie jest przeciąg, proszę zamknąć okno! 9. Czy pamiętasz Jurka Jastrzębskiego? Jest teraz przewodniczącym zarządu dużego banku. 10. Czy z Częstochową jest dobre połączenie? — Trzeba jechać pociągiem pięć godzin.

Согласные «d», «t», «z», «s», «r», как уже указывалось, не имеют мягких пар. Однако, в словах иностранного происхождения, и, прежде всего, именах собственных [d'], [t'], [z'], [s'], [r'] встречаются, ср. напр., произношение слов (географических названий) *Sieradz* [še-] и *Sierra Leone* [s'je-].

Надо также иметь в виду, что в польском языке иностранные имена собственные, передаваемые на письме латиницей, чаще всего сохраняют оригинальное написание, ср.: *Miterrand* (Миттеран), *Chopin* (Шопен), *Churchill* (Черчилль), *Freetown* (Фритаун), *Cannes* (Канн), *linia Maginota* (линия Мажино) и т. п.

Прочитайте слова, где после «t», «d», «z», «s», «r» пишется «i».

Tirana	dinar	Zimbabwe ¹	riksza
tik	diuna	Zanzibar	riposta
tiul	diwa	Singapur	Riepin
festiwal	dinozaur	Sierow	ring

¹ Однако в слове *nazizm*, например, произносится [zi].
